

Omvang van de VUT-fondsen licht gestegen in 2003

drs. J.L. Gebraad en mw. T.R. Pfaff

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen, 2005.

Bronvermelding is verplicht. Verveelvoudiging voor eigen gebruik of intern gebruik is toegestaan.

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2003–2004	= 2003 tot en met 2004
2003/2004	= het gemiddelde over de jaren 2003 tot en met 2004
2003/'04	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2003 en eindigend in 2004
2001/'02–2003/'04	= boekjaar enz., 2001/'02 tot en met 2003/'04

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen.

Verbeterde cijfers in de staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Omvang van de VUT-fondsen licht gestegen in 2003

drs. J.L. Gebraad en mw. T.R. Pfaff

De omvang van de VUT-fondsen is in 2003 iets toegenomen. Het balanstotaal is met 1 procent en de ontvangen premies met 7 procent gestegen. In de beleggingsportefeuille valt op dat obligaties fors zijn gedaald en aandelen gestegen.

Van VUT naar prepensioenen

Sinds het midden van de jaren negentig is een proces aan de gang waarbij VUT-regelingen worden omgezet in prepensioenregelingen. VUT en prepensioenen hebben het afgelopen jaar een belangrijke rol gespeeld in de loononderhandelingen en het overleg tussen kabinet en de sociale partners. Een trend daarbij lijkt te zijn dat VUT en prepensioenen worden afgebouwd met daartegenover voorzieningen in het gewone pensioen.

De belangstelling voor VUT en prepensioenen heeft alles te maken met de kosten van de vergrijzing van de bevolking. Deze vergrijzing houdt in dat het aandeel van de mensen ouder dan 65 jaar in de totale bevolking in de komende veertig jaar zal toenemen van 14 naar 23 procent. Dit gaat vooral ten koste van het aandeel van de mensen tussen de 20 en 65 jaar. De werkenden van de toekomst krijgen hierdoor een zwaardere last te dragen. Nu heeft een werkende nog maar 1,2 niet-werkenden die van hem afhankelijk zijn. De werkende van 2040 heeft te maken met 1,4 niet-werkenden.

Deze ontwikkeling zet regelingen die volgens een omslagstelsel werken onder zware druk. In zo'n omslagstelsel worden de uitkeringen aan de begunstigden in een bepaald jaar gefinancierd met premies die de werkenden moeten betalen. Ook VUT-regelingen werken met een omslagstelsel. In prepensioenregelingen wordt een kapitaaldekkingstelsel toegepast waarbij de werknemer individuele rechten opbouwt.

Omvang VUT-fondsen

Het proces van omzetting van VUT-regelingen in prepensioenregelingen vanaf het midden van de jaren negentig heeft nog niet geleid tot afgeslankte VUT-fondsen. Zowel het balanstotaal als de uitkeringen en premies geven slechts geringe wijzigingen te zien. Dat de omzetting nog niet zichtbaar is in de omvang van de VUT-fondsen heeft diverse oorzaken.

Tussen het moment van de eerste afspraken en de feitelijke invoering van het prepensioen liggen ongeveer drie à vier jaar. Vanaf dat moment duurt het nog ongeveer vijf jaar voordat de laatste VUT-uitkering is gedaan. Daarnaast kunnen er nog overgangsregelingen worden getroffen die de periode waarin het effect tot uiting komt, nog langer maakt. Overigens zorgen de bezuinigingsmaatregelen bij de overheid voor een tegenovergestelde beweging, het aantal VUT-uitkeringen in deze sector kent hierdoor een stijgende lijn.

De VUT-fondsen keerden in de periode 1999–2003 per jaar ruim 2,5 miljard euro uit aan de bij hen aangesloten Vutters. Omdat deze fondsen een omslagstelsel toepassen liggen de ontvangen premies in dezelfde orde van grootte. Een ander gevolg van het omslagstelsel is dat de omvang van de beleggingen in vergelijking tot die van de uitkeringen en premies gering is. Vanaf 1999 bedroegen de beleggingen drie miljard euro.

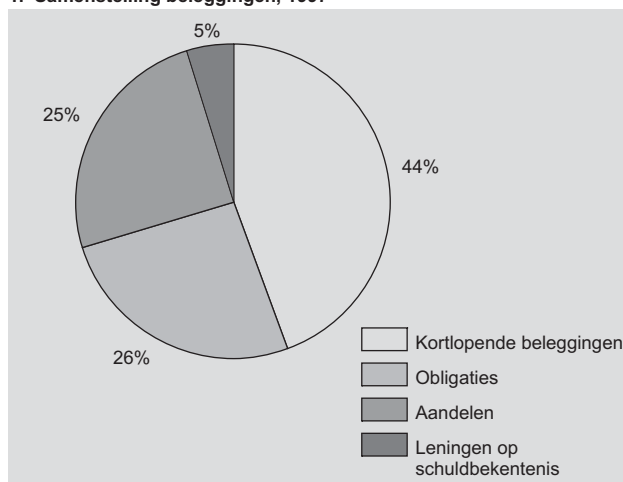
Tabel 1
Balansen VUT-fondsen

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>mln euro</i>					
Activa					
Girale gelden	64	43	33	47	57
Deposito's	336	230	325	283	378
Obligaties	1 060	999	992	929	498
Aandelen	1 171	1 185	1 377	1 291	1 568
Leningen op lange termijn	85	74	86	53	28
Leningen op korte termijn	357	512	233	323	480
Overige vorderingen	594	454	548	452	403
Totaal activa	3 667	3 495	3 595	3 379	3 412
Passiva					
Eigen vermogen (reserves)	1 045	1 680	1 637	1 609	1 507
Voorziening VUT-verplichtingen	1 553	1 544	1 534	1 376	1 457
Overige voorzieningen	39	57	61	34	64
Leningen op korte termijn	701	33	66	21	14
Overige schulden	329	181	296	339	370
Totaal passiva	3 667	3 495	3 595	3 379	3 412

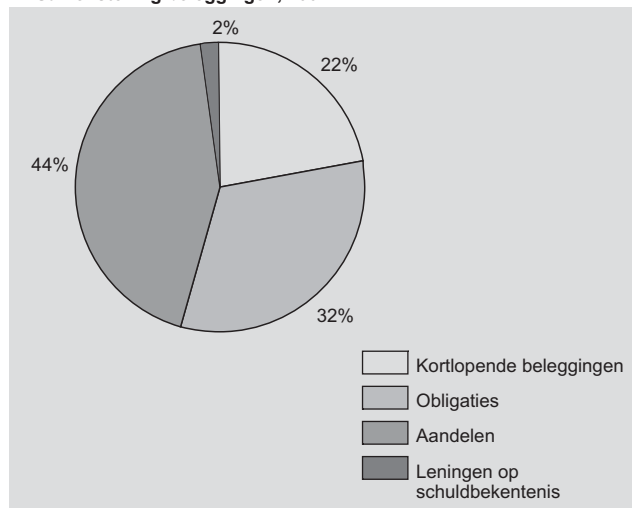
Tabel 2
Resultatenrekeningen VUT-fondsen

	2000	2001	2002	2003
<i>mln euro</i>				
Lasten				
Uitkeringen	2 597	2 724	2 650	2 721
Voorziening VUT-verplichtingen	–9	–10	–158	80
Administratiekosten	37	32	32	28
Overige lasten	24	27	14	46
Saldo	635	–44	–27	–103
Totaal lasten	3 285	2 729	2 511	2 773
Baten				
Totaal premies	2 676	2 611	2 442	2 621
Werkgever	1 612	1 465	1 394	1 455
Werknemer	996	1 146	1 045	1 155
Overig	68	0	2	12
Rente en dividend	114	93	60	116
Overige baten	495	25	10	35
Totaal baten	3 285	2 729	2 511	2 773

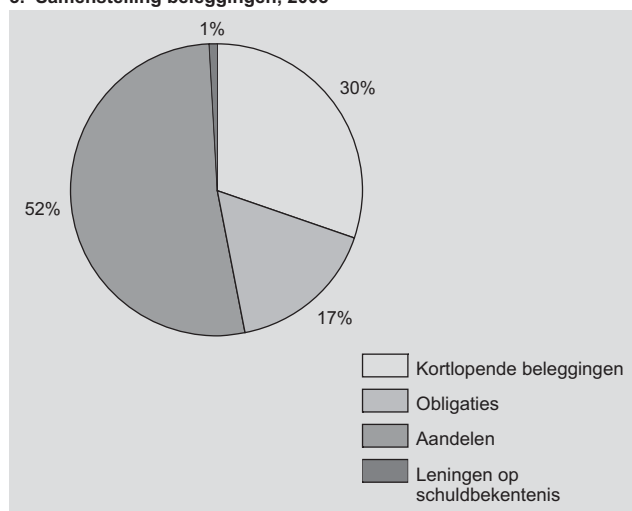
1. Samenstelling beleggingen, 1997

2. Samenstelling beleggingen, 2002

3. Samenstelling beleggingen, 2003

De samenstelling van de beleggingen is in 2003 ingrijpend gewijzigd. De omvang van de obligaties is fors gedaald, de omvang van de aandelen en de kortlopende beleggingen is gestegen. Overigens heeft het grootste deel van de aandelen betrekking op beleggingsinstellingen die vastrentend beleggen.

Technische toelichting

Het CBS deelt de uitvoerders van de VUT-regelingen in drie groepen in. Twee van deze drie groepen blijven hier verder buiten beschouwing: de regelingen die bij pensioenfondsen en de regelingen die rechtstreeks door bedrijven worden uitgevoerd. De derde groep betreft regelingen voor bedrijfstakken die in afzonderlijke stichtingen zijn ondergebracht. Deze groep wordt aangeduid met de term VUT-fondsen. De daarbij betrokken bedrijfstakken zijn onder andere de metaalnijverheid, de bouw en de horeca. Daarnaast is er ook een VUT-fonds voor het overheidspersoneel. De populatie bestond in 2003 uit 83 VUT-fondsen. De financiële gegevens zijn afkomstig uit de jaarverslagen. Van de populatie zijn 79 fondsen direct waargenomen. De gegevens van de overige fondsen zijn via ophoging toegevoegd. De ophoging is gebaseerd op het aantal VUT-uitkeringen zoals ontleend aan de jaarverslagen. De ophoging bedraagt in 2003 slechts 0,09%.